

OBMOČNA SREČANJA

PEVCEV LJUDSKIH PESMI IN GODCEV
LJUDSKIH VIŽ DOLENJSKE, BELE KRAJINE IN
POSAVJA

VESNA SEVER

V sklopu medobmočja Dolenjske, Bele krajine in Posavja so bila letos štiri območna srečanja pevcev ljudskih pesmi in godcev ljudskih viž (oziroma pet; srečanje v Brežicah je strokovno spremljala Urša Šivic).

Prvo, v aprilu, je pripravil JSKD OI Ivančna Gorica na Vidmu v Dobropoljski dolini. Na odru tamkajšnjega prenovljenega kulturnega doma je nastopilo sedem skupin in posameznikov, ki gojijo, ohranjajo ali poustvarjajo slovensko ljudsko glasbo: Vokalna skupina Nagelj iz Kočevja, dekliška vokalna skupina Komarade, Zagoriški fantje, mešana skupina pevcev Zarja iz Račne, Duo Mir iz Rovt ter pevka Ivanka Urbas in godec na harmoniko Franc Jeraj, oba iz Logatca.

Vsi nastopajoči so se predstavili vsak s tremi pesmimi ali vižami. Od lanskoletnega srečanja je opazen napredek predvsem pri skupinah, ki so bile deležne večjih in obširnejših napotkov; glede neustreznega izbora programa (narodno-zabavne viže), oblačilnega videza in načina izvajanja (nakazovanje in branje pesemskih besedil iz

zborovskih map). Tokratni izbor pesmi in viž, način petja in odrski nastop je bil ustrezen in zadovoljiv.

Prvo soboto v juniju je območna izpostava Novo mesto pripravila območno srečanje pevcev ljudskih pesmi in godcev ljudskih viž na gradu Žužemberk. V tem kraju so tovrstno prireditve organizirali prvič (pohvalno), odziv domačinov pa je bil majhen. V izredno prijetnem in akustičnem ambientu grajske kleti je nastopilo osem skupin pevcev in godcev: Fantje z vasi, pevska skupina Čebelice iz Mirne Peči, godci turističnega društva Suha krajina, Podgorjanski prijatelji iz Novega mesta, pevke v pokrajinskih nošah iz Suhe krajine, skupina pevcev Vaški zvon iz Prečne, društvo kmečkih žena iz Žužemberka in Bučenski ramplači. Razen dveh skupin pevcev so bile ostale skupine na tovrstnem srečanju prvič, poleg tega pa je bila večina mlajšega "nastanka", kar se je poznalo pri sami predstavitvi. Te skupine so nastopile z narodno-zabavnim repertoarjem in umetnimi pesmimi z zborovskimi mapami. Po načinu petja so tako zveneale zborovsko ali narodno-zabavno. Neustrezna je bila tudi njihova oblačilna podoba. Zato je bila na razgovoru z vodji skupin potrebna podrobna in daljša predstavitev namena teh srečanj. Po odzivu vodij skupin, predvsem tistih, ki so se na takšnem srečanju predstavile prvič, so iz razgovora izvedeli koristne informacije za nadaljnje delo. Prepričana sem, da bo drugo leto viden napredek.

Območna izpostava Krško je organizirala srečanje pevcev ljudskih pesmi in godcev ljudskih viž 5. junija na gradu Rajhenburg v Brestanici. Prireditve se je odvijala v enem od razstavnih prostorov tamkajšnjega gradu. Vključili so

Fantje z vasi, grad Žužemberk, 4. 6. 2005, območno srečanje pevcev ljudskih pesmi in godcev ljudskih viž.
Foto: Vesna Sever.

jo v niz dogodkov ob občinskem prazniku. Zaradi samo treh prijavljenih skupin (druge so bile zadržane), se je vsaka predstavila s štirimi pesmimi, program pa je dopolnila domača folklorna skupina Senovo. Vse skupine, društvo pevcev Pšenični klas, pevci iz Rake in mešana skupina pevcev Ajda iz Dolenje vasi, so redne udeleženke tovrstnih srečanj, kar se je pokazalo tudi pri njihovi predstavitvi. Dober in vsebinsko raznolik izbor pesmi, zadovoljiva izvedba in oblačilna podoba.

V atriju sevniškega gradu je bilo 12. junija srečanje pevcev ljudskih pesmi občine Sevnica, v organizaciji območne izpostave in Zveze kulturnih društev Sevnica. Na njem se je predstavilo devet skupin: pevci iz Blance, pevke iz Razborja, pevci Društva upokojencev Sevnica, pevke Solzice, pevska skupina Lokvanj, pevke s Telč, pevke Šmarčanke, pevci iz Boštanja in pevska skupina Azaleja. Skoraj vse skupine se redno udeležujejo območnih srečanj in razgovorov, tako da so že dobro seznanjene z namenom prireditve. To se je pokazalo pri primerni izbiri pesemskega programa, načinu petja in odrskem nastopu. Prijeten ambient je privabil veliko obiskovalcev, kar je dalo sami prireditvi še posebno vzdušje.

Vsem območnim izpostavam je namenjena pohvala zaradi organizacije prireditev, dovolj zgodnje obveščeniosti o času srečanj in pravočasno poslanih prijavnic. Slednje je dobro za spremljevalca, saj lahko iz informativnega opisa prijavljenih skupin dobi vtis o skupini, čeprav šele na samem prireditvenem prostoru spozna celotno sliko. Pozitivne premike je mogoče opaziti vsako leto, in sicer ravno zaradi razgovorov po srečanju, ki so izobraževalnega pomena.

Ustreznost izbire programa je iz leta v leto boljša, skupine pa je treba še naprej opozarjati, naj zbirajo in predstavljajo gradivo starejšega izvora, iz domačega kraja in bližnje okolice. Nekatere skupine pri daljših pesmih namerno opuščajo ponavljanje posameznih verzov ali opuščajo refren, češ da je pesem za obiskovalce predolga in preveč dolgočasna. Pesem je treba zapeti v celoti, z vsemi kiticami in ponovitvami, če se je tako ohranila. V takšnem primeru je bolje zapeti eno samo daljšo pesem v celoti kot tri namerno skrajšane pesmi. Godci radi posegajo po narodno-zabavnih vižah, zato jih je treba še posebej spodbujati, naj iščejo godčevske viže lokalnega izvora. Sporne so zasedbe s priložnostnimi glasbili, t. i. "mačja muzika", "muzika za špas". Takšne skupine v program navadno vključujejo narodno-zabavne viže in se tudi po načinu izvajanja bolj približujejo narodno-zabavnim ansamblom. Slovenci pojemo brez inštrumentalne spremljave. Le izjemoma se je ob petju tudi igralo (obhod godca s koledniki, petje parafraz na svatbah ...). Petje z inštrumentalno spremljavo je novost, ki se je pojavila pod vplivom narodno-zabavnih ansamblov, ki imajo v svoji sestavi tudi pevce. Tudi na teh srečanjih sem naletela na nekaj skupin, ki so pele ob spremljavi harmonike. Pri načinu petja je mogoče zaslediti nekatere značilnosti zborovskega petja (skupni začetki, dajanje intonacije, izmenjavanje tihega in glasnega petja, zlasti pri ponovitvah kitic ali ob koncu pesmi). Dejstvo je, da je zborovsko petje vplivalo na ljudsko, kar se zlasti čuti pri skupinah (enih bolj, drugih manj), kjer so pevci sočasno tudi člani raznih zborov. Na nekaterih območjih je ljudski način petja podoben zborovskemu, kar je treba upoštevati, saj tam skupine podzavestno pojejo na tak način (deli okoli Škocjana, Kostanjevice ...). V okviru letošnjih območnih srečanj je bilo opaziti dramsko podajanje repertoarja, nekaj nakazovanj vsebine besedil in branje pesemskih besedil iz zborovskih map.

Pri oblačilni podobi skupin pevcev in godcev je opaziti rahle in počasne izboljšave. Še vedno je večina oblečena v t. i. narodne noše, ki si jih za svoje nastope naredi sama. V več primerih gre za neustrezna oblačila, pomešana s sodobnimi elementi (nakit, pričeske). Njihova oblačila tako niso narejena na osnovi raziskav oblačilne dediščine, skupine same pa niti ne vedo, zakaj so tako oblečene in kaj s tem predstavljajo. Če želijo ponazarjati način oblačenja v preteklosti, se morajo lotiti temeljitih raziskav oblačilne kulture domačega okolja, sicer pa mislim, da je najbolje, da nastopajo v vsakdanjih ali praznih oblačilih današnje dobe.

Scenska podoba prireditvenih prostorov je bila različna. Ponekod za njo ni bilo posebej poskrbljeno; manjkal je napis, za kakšno prireditev gre, ni bilo dekorja in podobno, drugod pa so prireditvene prostore skrbno uredili in poskrbeli za primerno vzdušje.

